

The legal nature and guarantee of the execution of the Provisional measures of the International Court of Justice in the light of the procedure of the Court and the performance of the countries

Mahdiyeh Ardeshir Moghadam¹, Haybatullah Najandi Manesh², Mohammad Ali Solhchi³

Abstract

Field and Aims: According to its statute, the International Court of Justice has the authority to issue temporary measures in order to protect the rights of the parties to the dispute and also to prevent the spread and deterioration of the dispute. From the beginning, these appointments have been faced with different interpretations of the related countries. Some countries considered these appointments non-binding; while others considered them binding. There was some disagreement in doctrine as well. In this article, while examining the legal nature of temporary measures, it has been discussed whether there is an enforceable guarantee in international law for the implementation of temporary measures or not? In addition, what is the procedure of countries in this regard?

Methodology: The present research was carried out with a descriptive-analytical method.

Mindings and Conclusion: According to the court's procedure, especially in the Lagrand case, the orders of temporary measures of the court are binding. Therefore, the addressee countries of these agreements are legally required to implement them. The agreement is a temporary measure, including the binding decisions of the court, and the countries use different methods to implement it, including unilateral measures, referring to the Security Council, referring to domestic courts, and countermeasures. The guarantee of the implementation of temporary measures is the same as the guarantee of the implementation of international law.

Keywords: Provision of measures, International Court of Justice, guarantee of execution, Lagrand case, procedure of states.

*Citation (APA): Ardeshir Moghadam, M., Najandi Manesh, H & „solhchi, M. (2023). The legal nature and guarantee of the execution of the Provisional measures of the International Court of Justice in the light of the procedure of the Court and the performance of the countries. *International Legal Research*, 16 (59), 191- 221.

https://alr.ctb.iau.ir/article_701056.html

1. Department of law.kish International Branch.Islamic Azad University.kish Island. Iran.

Email: Ardeshirmoghadam.m70@gmail.com

2. Department of law.kish International Branch.Islamic Azad University.kish Island.Iran. Assistant Professor, Faculty of Law and Political Sciences, Allameh Tabatabaee University, Tehran, Iran. (Author).

Email: hnajandimanesh@gmail.com

3. Department of law.kish International Branch.Islamic Azad University.kish Island.Iran. Associate Professor of International Law, Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaee University, Tehran, Iran.

Email: solhchi@yahoo.com

Introduction

In any legal system, within the framework of the dispute resolution system and the jurisdiction of the courts, an important issue is the issuance of temporary measures and its implementation. In international law, the International Court of Justice, as the main judicial pillar of the United Nations, has the authority in Article (41) of its constitution to order Provisional measures in order to protect the rights of the parties to the dispute and also to prevent the spread and deterioration of the dispute. From the very beginning of the issuance of the first order of Provisional measures by the Court, there were different opinions regarding the binding nature, the way of implementation and the guarantee of the implementation of such orders among the countries and even the doctrine.

The issue of guaranteeing the execution of court decisions is always one of the most important issues in international law (Najafi Asfad, 20۰۵: 52). This issue becomes more important when the recipient country does not take any action regarding the Provisional measures that it is required to implement, or does something contrary to the Provisional order, like what was done in the Lagrand case. In this case, the International Court of Justice asked the United States not to execute the German citizen who is the subject of the case and to be patient until the final verdict of the court.

The purpose of Provisional measures is to preserve the rights of the parties, both substantive and procedural, until a decision is made on the merits. For this purpose, the party requesting Provisional measures must specify the disputed rights that the court's actions must protect. These rights must have characteristics such as being related to the specific dispute of the parties, existing at the time of the claim, hypothetical. not or not created in court.

The International Court of Justice has faced several cases regarding the request for a Provisional injunction. These cases have sometimes had the nature of human rights, such as Iran's request to the International Court of Justice regarding the issuance of a Provisional order not to impose US sanctions. In this case, the court adopted a new approach and, contrary to its previous practice, about a few months after issuing the Provisional injunction, it exercised its authority under Article 78 and asked the United States of America to, within forty-eight days at the latest, any action taken to implement Notify the court of Provisional measures.

In January 2020, the Muslim-majority Gambia received an interim order from the International Court of Justice for preliminary measures against Myanmar "to take immediate measures to protect the Rohingya Muslim population from persecution and crimes and to preserve evidence of alleged crimes against them".

Regarding the implementation of Provisional measures and the guarantee of their implementation, countries have used a wide range of measures. In this article, the legal nature of the Provisional order will be examined first. Then, while examining the effectiveness of these appointments, the role of the Security Council and the practices of countries in this regard are discussed. Finally, conclusions and suggestions are presented.

Conclusion

According to a fundamental rule in international law, states must fulfill their obligations - regardless of their origin - in good faith. According to paragraph 2 of Article 2 of the United Nations Charter, "all members must fulfill the obligations they have accepted under this Charter in good faith in order to guarantee the rights and benefits of membership". Therefore, the basic rule regarding the implementation of interim measures of the International Court of Justice is their implementation in good faith by governments. In addition, according to the third paragraph of article 2 of the charter, the members of the organization must resolve their differences peacefully. Therefore, the implementation of temporary measures of the Court is part of the commitment of governments to peaceful

settlement of disputes. According to the court's practice, especially in the LA grand case, the orders of the temporary measures of the court are binding. Therefore, the addressee countries of these agreements are legally required to implement them. Although several options and solutions have been proposed in this article to implement the temporary orders of the Court, the fact is that there is no coercive mechanism to force countries to implement the temporary orders. The only coercive implementation is where the Security Council considers the non-implementation of the temporary order to be a threat to international peace and security and thus issues the appropriate decision according to the seventh chapter of the United Nations Charter. It should also be said that because the decisions of the court are final and binding, then these temporary decisions should also be binding because usually it is to preserve the works that will be borrowed in the next stage of the proceedings that the judgment is given to them. Implementation of temporary measures is voluntary, in other words, it is at the will of governments. Therefore, diplomatic channels can be used to ensure the implementation of these agreements. Some experts suggest establishing a new pillar or amending the United Nations Charter. Another suggestion is to request an advisory opinion from the International Court of Justice regarding the interpretation of paragraph 2 of Article 94 of the Charter. Perhaps this is an easier suggestion to implement. The General Assembly or the Security Council can request an advisory opinion from the Court according to paragraph 1 of Article 96. The current mechanism for implementing the Court's interim measures is not very strong, but it can be strengthened and improved in two ways. First, through the obligation of the relevant governments to report to the Court and secondly, through the expediting procedure in case of non-implementation of the order of temporary measures. Regarding the first solution to strengthen the obligation to report to the Court, there are currently two options: First, the parties to the case can be requested to report to the Court on the implementation of these temporary orders (Article 78 of the Court's Rules of Procedure). Recently, the court has used this option regarding the appointment of temporary measures in the case of alleged violations of the contract of deposit. While sending a letter to the US government, the Court asked it to report to the Court within 48 days the measures it has taken in order to implement the temporary measures on October 3, 2018. Although Article 78 does not provide a time limit, the court has logically specified a 48-day deadline. In addition to that, the court in the text of its order of temporary measures on January 23, 2020 requires the government of Myanmar to submit a report to the court on all the measures taken to implement this order within four months from the issuance of the said order, and every six months after that. Once until the issuance of the final judgment, always by sending such a report, keep the court in the process of implementing the order of temporary measures. Second, the Court should present an annual report on its activities to the annual session of the United Nations General Assembly. The Court has rarely implemented Article 78 of the Procedure Code. However, such options cannot create an obligation for the relevant governments to implement temporary measures. Regarding the procedure of acceleration in case of non-implementation of temporary measures, this requires the amendment of the Court's procedure. According to Article 30 of the Statute, "1- The Court must establish rules for the implementation of its duties. In particular, the court should establish its own procedure. According to paragraph 2 of the aforementioned article, the rules of procedure can foresee the presence of "assistants" in the court or its branches without the right to vote. It is obvious that modification of the rules can be done under certain conditions. The rules of procedure should not contradict the provisions of the Court's statutes, and the Court cannot define a new jurisdiction for itself. Therefore, the matter also requires a review of the statute. Unfortunately, the current practice of governments leads us to the conclusion that non-implementation of interim measures of the Court has become a rule. According to Judge Oda, "the frequent non-implementation of the Court's rulings or orders by the parties inevitably damages the

dignity and credibility of the Court and creates doubts about the judicial role that the Court should play in the international community".

References

- Al-Qahtani, MM. (2002). The role of the International Court of Justice in the enforcement of its judicial decisions. *Leiden Journal of International Law*, 15(4), 781 – 804.
https://journals.scholarsportal.info/details/09221565/v15i0004/781_troticteoijd.xml&sub=all
- Arbour, JM. (1975). Quelques réflexions sur les mesures conservatoires indiquées par la Cour internationale de Justice. *Les Cahiers de droit*, 16(3), 531–573.
<https://www.erudit.org/fr/revues/cd1/1975-v16-n3-cd3728/042036ar.pdf>
- Anglo-Iranian Oil Company. (1993). Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/91>
- Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey)- Request for the Indication of Interim Measures of Protection. (1976). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/62/provisional-measures>
- Anglo-Iranian Oil Company (United Kingdom v. Iran), Interim measures, ICJ Reports. (1951). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/16#:~:text=By%20an%20Order%20of%205.had%20ceased%20to%20be%20operative>
- Application of the International Convention It the Elimination of all Forms of Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation), Provisional Measures. (2008). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/140>
- Application of the Genocide Convention (Provisional Measures). (1993). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/91>
- Armed Activities It the Territory of the Congo, New (Democratic Republic of the Congo, New v. Uganda). (2005). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/116>
- Avena and Other Mexican Nationals (Mexico v. United States of America). (2003). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/128>
- Ben Hammadi, Y. (2001). La question du caractère obligatoire des mesures conservatoires devant la Cour Internationale de Justice – L’arrêt LaGrand (Allemagne c. États-Unis d’Amérique) du 27 juin 2001. *Revue québécoise de droit international*, 14(2), 81 – 53.
https://www.sqdi.org/wp-content/uploads/14.2_-_hammadi.pdf
- Benvenisti, E. (1994). Judges and foreign affairs: A comment on the Institut de droit international’s resolution on the activities of national courts and the international relations of their State. *European Journal of International Law*, 5(1), 126 – 155.
<https://academic.oup.com/book/3116/chapter-abstract/143946507?redirectedFrom=fulltext>
- Bernhard, Kempen and Zan, He. (2009). *The Practice of the International Court of Justice on Provisional Measures: The Recent Development*. Cambridge University Press
- Brown, Ch. (2007). *A Common Law of International Adjudication*. Oxford University Press, Oxford.
- Brown, C. (2014). *Inherent powers in international adjudication*. In: Romano C et al. (eds) *The Oxford Handbook of International Adjudication*. Oxford University Press, Oxford.
- Brownlie, I. (1994). *The Decisions of Political Organs of the United Nations and the Rule of Law*. Essays in Honour of Wang Tieya.
- Cassese, A. (2012). *Towards a moderate Monism: Could international rules eventually acquire the force to invalidate inconsistent national laws?*. Oxford University Press, Oxford.
- Cowling, M. (2005). The relationship between the Security Council and the General Assembly with particular reference to the ICJ Advisory Opinion on the ‘Israeli Wall’ Case. *South African Yearbook of International Law*, 30(1), 1 – 60.
<https://journals.co.za/doi/abs/10.10520/EJC100024>

- Crawford, J. (2013). *Crawford, James, "Chance, Order, Change: The Course Of International Law General Course On Public International Law*. Collected Courses of the Hague Academy of International Law.
- Del Mar, K. (2013). The effect of framing international legal norms as rules or exceptions: State immunity from civil jurisdiction. *International Community Law Review*, 15, 143 – 170.
[https://books.google.com/books?id=zzHLdwAAQBAJ&pg=PA487&lpg=PA487&dq=Del+Mar,+K.+\(2013\)](https://books.google.com/books?id=zzHLdwAAQBAJ&pg=PA487&lpg=PA487&dq=Del+Mar,+K.+(2013))
- Fitzmaurice, G. (1958). The Law and Procedure of the International Court of Justice. *British Yearbook of International Law*.
- Fisheries Jurisdiction case, ICJ Reports. (1972).
<https://www.icj-cij.org/case/55>
- Gray, C. (2008). *International law and the use of force*. 3rd edn. Oxford University Press, Oxford
- Guggenheim, P. (1932). *Les mesures conservatoires dans la procédure arbitrale et judiciaire*. Recueil des Cours.
- Guggenheim, P. (1932). *Les mesures conservatoires dans la procédure arbitrale et judiciaire*. Collected Courses of the Hague Academy of International Law.
- Herdegen, I. (1994). The Constitutionalisation of the UN Security System. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 32(3), 242 – 262.
<https://www.jstor.org/stable/26567178>
- ICJ. (1993). Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Provisional Measures, Order of 13 September 1993. *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/91>
- ICJ. (1999). LaGrand case (Germany v. United States of America), Request for the Indication of Provisional Measures, Order of 3 March 1999. *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/104>
- ICJ. (2005). Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment of 19 December 2005. *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/116#:~:text=The%20Court%20also%20found%20that,the%20principle%20of%20non%20intervention>
- ICJ. (1962). Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand) (Cambodia v. Thailand). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/151>
- ICJ. (2011). Certain Activities Carried Out by Nicaragua in the Border Area (Costa Rica v. Nicaragua), Provisional Measures, Order of 8 March 2011. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/150>
- ICJ. (2014). Questions relating to the Seizure and Detention of Certain Documents and Data (Timor Leste v. Australia). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/156>
- ICJ. (2016). Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/163>
- ICJ. (1997). Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary v. Slovakia). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/92>
- Jennings, R. (1987). The judicial enforcement of international obligations. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, (47), 3 – 16.
https://www.zaoerv.de/47_1987/47_1987_1_a_3_16.pdf
- Kamto, M. (2007). Considerations actuelles sur l'inexécution des décisions de la Cour International de Justice. *Law of the Sea, Environmental Law and Settlement of Disputes*, 215 – 233.
<https://doi.org/10.1163/ej.9789004161566.i-1188.72>
- Kovács, P. (2021). *Interim Measures in the Practice of the International Court of Justice and the International Criminal Court*. in Fulvio Maria Palombino, Roberto Virzo, Giovanni Zarra (ed.). *Provisional Measures Issued by International Courts and Tribunals*, Springer.

- Kritsiotis, D. (2012). *International law and the relatives of enforcement*. In: Crawford J, Koskeniemi M (eds). *The Cambridge companion to international law* Cambridge University Press. Cambridge.
- Lauterpacht, H. (1958). *The Development of International Law by the International Court*. Stevens & Sons, London.
- Lando, M. (2017). Compliance with provisional measures indicated by the International Court of Justice. *Journal of International Dispute Settlement*, 8(1), 22– 55.
<https://doi.org/10.1093/jnlids/idv029>
- LaGrand (Germany) v United States of America), Judgment, ICJ Reports. (2001). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/104/judgments>
- LaGrand (Germany v. United States of America), Provisional Measures, ICJ Reports. (1999). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/104>
- Legality of the threat or use of nuclear weapons (Advisory opinion), ICJ Reports. (1996). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/95>
- Khorram Pey, Arslan. (2009). The relationship between the Security Council and the International Court of Justice with an emphasis on the use of force in international law. Master's thesis, Islamic Azad University, Central Tehran Branch .
- Mendelson, M. (2004). *State responsibility for breach of interim protection orders of the International Court of Justice*. Hart, Oxford.
- Merrills, J.G. (1995). Interim Measures of Protection in the recent jurisprudence of the International Court of Justice. *International and Comparative Law Review*, 44(1), 90 – 146.
<https://doi.org/10.1093/iclqaj/44.1.90>
- Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Jurisdiction and Admissibility) case, ICJ Rep. (1984). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/70>
- Najafi Asfad, Morteza & Hadi, Mahdi. (۲۰۰۵). Executive guarantee of the judgments of the International Court of Justice. *Useful Letter*, 9(52).
https://law.mofidu.ac.ir/article_46816.html
- Nuclear Tests case, ICJ Reports. (1973). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/58>
- Naldi, G.J. (2002). International Court of Justice declares provisional measures of protection binding. *The Law Quarterly Review*, 18(95), 91 – 115.
https://www.ghazavat.org/article_216274.html?lang=en
- O'Connell, M.E. (2008). *The power and purpose of international law*. Oxford University Press, Oxford.
- Reisman, M. (1993). The Constitutional Crisis in the United Nations. *The American Journal of International Law*, 87(1), 83 – 100.
<https://www.jstor.org/stable/2203853>
- Rosenne, S. (2006). *The Law and Practice of the International Court, 1920–2005*. Martinus Nijhoff, The Hague.
- Rolin, H. (1954). Observations des membres de la vingt-deuxième Commission en réponse à la circulaire de Max Huber du 18 juillet 1952. *Annuaire de l'Institut de Droit International*, 45(1), 275 – 386.
https://books.google.com/books/about/Annuaire_de_l_Institut_de_droit_internat.html?id=rUxLAAAAMAAJ
- Roscini, M. (2007). Threats of armed forces and contemporary international law. *Netherlands International Law Review*, 54(2), 229-277.
<https://doi.org/10.1017/S0165070X0700229X>
- Schwebel, S.M. (1994). *Justice in International Law*. Grotius, Cambridge.
- Sztucki, J. (1983). *Interim measures in The Hague Court: An attempt at a scrutiny*. 1st edn. Kluwer Law and Taxation. Deventer.
- Schachter, O. (1982). International Law in theory and in practice: General Course in Public International Law. *Recueil des Cours*, 20(2), 178 – 179.
<https://doi.org/10.1017/S0731126500007708>
- Separate Opinion of Vice President Weeramantry in Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Provisional Measures, Order of 13 September 1993. (1993). ICJ Rep 325. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/91/provisional-measures>

- Thirlway, H. (2012). *Article 30. In: Zimmermann A et al. (eds) The Statute of the International Court of Justice – A Commentary*. Oxford University Press, Oxford
- United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States of America v. Iran). (1979). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/64/judgments>
- U.S. Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States v. Iran), judgment, ICJ Reports. (1980). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/64>
- Vienna Convention on Consular Relations (Paraguay v. United States of America), Provisional Measures, ICJ, Reports 1998. (1998). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/99>
- Vázquez, C.M. (2008). Less than zero?. *American Journal of International Law*, 102(3), 563 – 574.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1324310
- Vera Gowlland, Debbas. (1988). The Relationship between the International Court. *Journal of Armed Conflict Law*, 3(1), 97 – 119.
<https://www.jstor.org/stable/44508726>
- Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2), UN Doc A/CN.4/SER. A/1991/Add.1 (Part 2), 29 April– 19 July 1991, p. 56. Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2),- Yearbook of the ILC. (1991). UN Doc A/CN.4/SER.A/1991/Add.1 (Part 2).
https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1991_v2_p2.pdf
- Zimmermann, A; Tomuschat, C; Oellers-Frahm, K; Tams, C.J. (2012). *The Statute of the International Court of Justice: A Commentary*. 2nd Edition. Oxford University Press, Oxford.

ماهیت حقوقی و ضمانت اجرای قرارهای دستور موقت دیوان بین المللی دادگستری در پرتو رویه دیوان و عملکرد کشورها

مهديه اردشير مقدم^۱، هيبت الله نژندی منش^۲✉، محمدعلي صلح چي^۳

چکیده

زمینه و هدف: دیوان بین المللی دادگستری به موجب اساسنامه خود از این اختیار برخوردار است تا به منظور حفظ حقوق طرف های اختلاف و همچنین جلوگیری از گسترش و وخامت اختلاف، قرار اقدامات موقتی را صادر نماید. این قرارها از همان ابتدا با تفسیر مختلف کشورهای مرتبط با اختلاف مواجه بوده اند. برخی از کشورها این قرارها را غیرالزام آور می دانستند؛ در حالی که برخی دیگر آن ها را الزام آور می دانستند. در دکتترین نیز تا حدودی این اختلاف نظر وجود داشت. در نوشتار حاضر ضمن بررسی ماهیت حقوقی قرار اقدامات موقتی، این مسئله بحث شده است که آیا در حقوق بین الملل ضمانت اجرایی برای عملی کردن قرار اقدامات موقتی وجود دارد یا خیر؟ به علاوه در این خصوص رویه کشورها چگونه است؟ **روش:** پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است.

یافته ها و نتایج: بنابر رویه دیوان، به ویژه در پرونده لاگرانند، قرارهای اقدامات موقت دیوان الزام آور می باشند. از این رو، کشورهای مخاطب این قرارها از نظر حقوقی ملزم به اجرای آن ها می باشند قرار اقدامات موقتی از جمله تصمیمات الزام آور دیوان می باشد و کشورها برای اجرای آن روش های مختلفی از جمله اقدامات یک جانبه، مراجعه به شورای امنیت، مراجعه به محاکم داخلی و اقدامات متقابل را بکار می برند. ضمانت اجرای قرارهای اقدامات موقتی همان ضمانت اجرای حقوق بین المللی می باشد.

کلیدواژه ها: قرار اقدامات موقتی، دیوان بین المللی دادگستری، ضمانت اجرا، پرونده لاگرانند، رویه دولت ها.

*استاددهی (APA): اردشير مقدم، مهديه، نژندی منش، هيبت الله، صلح چي، محمدعلي. (۱۴۰۲). ماهیت حقوقی و ضمانت اجرای قرارهای دستور موقت دیوان بین المللی دادگستری در پرتو رویه دیوان و عملکرد کشورها. *تحقیقات حقوقی بین المللی*. ۱۶(۵۹)، ۲۲۱-۱۹۱.

https://alr.ctb.iau.ir/article_701056.html

۱. گروه حقوق، واحد بین المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران. رایانامه: Ardeshirmoghdam.m70@gmail.com
۲. گروه حقوق، واحد بین المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران. استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: hnajandimanesh@gmail.com
۳. گروه حقوق، واحد بین المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران. دانشیار حقوق بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: solhchi@yahoo.com

مقدمه

در هر نظام حقوقی، در چارچوب سیستم حل و فصل اختلافات و صلاحیت محاکم به رسیدگی، یک مسئله مهم صدور قرار اقدامات موقتی و اجرای آن می‌باشد. در حقوق بین‌المللی، دیوان بین‌المللی دادگستری، به عنوان رکن اصلی قضایی ملل متحد، به موجب اساسنامه خود در ماده (۴۱) از این اختیار برخوردار است تا به منظور حفظ حقوق طرف‌های اختلاف و همچنین جلوگیری از گسترش و وخامت اختلاف، قرار اقدامات موقتی را صادر نماید. از همان ابتدای صدور اولین قرار اقدامات موقتی توسط دیوان، در خصوص الزام آور بودن، نحوه اجرا و ضمانت اجرای اینگونه قرارها در میان کشورها و حتی دکترین‌های متفاوتی وجود داشت.

مسئله ضمانت اجرای آرای دیوان همواره یکی از مسائل مهم در حقوق بین‌المللی است (نجفی اسفاد، ۱۳۸۴: ۵۲). این مسئله زمانی بیشتر اهمیت پیدا می‌کند که کشور مخاطب قرار اقدامات موقتی که ملزم به اجرای آن می‌باشد، در این خصوص اقدامی انجام ندهد یا اقدامی خلاف دستور موقت انجام دهد، مثل آنچه که در پرونده لاگران انجام شد. در این پرونده، دیوان بین‌المللی دادگستری از آمریکا خواسته بود تا تبعه آلمانی موضوع پرونده را اعدام نکند و تا زمان صدور حکم نهایی دیوان صبوری پیشه کند.

هدف از اقدامات موقت حفظ حقوق طرفین اعم از ماهوی و رویه‌ای تا زمان تصمیم‌گیری در مورد ماهیت است. برای این منظور طرف درخواست‌کننده اقدامات موقتی باید حقوق مورد اختلاف را که اقدامات دیوان باید آن تحت حفاظت قرار دهد، مشخص کند. این حقوق باید دارای ویژگی‌هایی باشد از جمله اینکه به اختلاف خاص طرفین مربوط باشد، در زمان درخواست دعوی وجود داشته باشد، فرضی نباشد و یا در دادگاه ایجاد نشود.

دیوان بین‌المللی دادگستری با موارد متعددی پیرامون درخواست دستور موقت مواجه بوده است. این موارد بعضاً ماهیت حقوق بشری داشته‌اند مانند درخواست ایران از دیوان بین‌المللی دادگستری پیرامون صدور دستور موقت مبنی بر عدم اعمال تحریم‌های آمریکا که در پاسخ دیوان تحریم‌ها را شامل غذا، دارو و تجهیزات هواپیمایی ندانست. دیوان در این پرونده رویکردی جدید را اتخاذ کرد و برخلاف رویه سابق خود، حدود چند ماه پس از صدور دستور موقت، اختیارات خود را طبق ماده ۷۸ اعمال و از ایالات متحده آمریکا خواست تا حداکثر ظرف چهل و هشت روز، هرگونه اقدام اتخاذ شده برای اجرای اقدامات موقت را به دادگاه اطلاع دهد.

در ژانویه ۲۰۲۰، گامبیا، که اکثر مسلمان هستند، دستور موقت دیوان بین‌المللی دادگستری برای اقدامات مقدماتی علیه میانمار "به اتخاذ تدابیر فوری برای محافظت از جمعیت مسلمان روئینگیا در برابر آزار و اذیت و جنایات و حفظ شواهد جنایات ادعایی علیه آن‌ها" را دریافت کرد.

در خصوص نحوه اجرای قرارهای اقدامات موقتی و ضمانت اجرای آن‌ها کشورها طیف متعددی از اقدامات را بکار گرفته‌اند. در نوشتار حاضر، ابتدا به بررسی ماهیت حقوقی قرار دستور موقت پرداخته می‌شود. سپس ضمن بررسی کارآیی این قرارها، نقش شورای امنیت و رویه کشورها در این خصوص بحث می‌شود. همچنین در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادها مطرح می‌گردد.

۱. ماهیت حقوقی قرارهای دستور موقت

اقدامات موقتی در پرتو دستور موقت^۱ اصطلاحی است که دیوان بین‌المللی دادگستری برای توصیف یک فرآیند تقریباً متعادل بکار می‌برد که ممکن است در قالب تجویز به امری یا منع امری باشد. این دستور به عنوان اقدامات موقتی^۲ نیز شناخته می‌شود و ماهیت آن فارغ از نام، ماهیتی حمایتی دارد.

آنچه پیرامون دستور موقت دیوان اهمیت دارد این است که آیا دیوان بین‌المللی دادگستری ملزم به تعیین اقدامات موقتی است؟ در پاسخ باید گفت که دیدگاه الزامی بودن تعیین اقدامات موقتی مبتنی بر این اندیشه است که طرفین بطور ضمنی مکلف هستند تا اقدامی (اعم از فعل یا ترک فعل) انجام ندهند که توافق آن‌ها برای رجوع به داوری بی‌نتیجه بماند و اینکه تعیین اقدامات موقتی از سوی دیوان بین‌المللی دادگستری کاشف از یک تعهد از قبل موجود است. (صلح چی و نژندی منش، ۱۳۹۶: ۲۰۰)

نظر به تغییرات صورت گرفته در رویکرد رویه قضایی (رولین^۳، ۱۹۵۴: ۴۵۸) ماهیت الزام‌آور اقدامات موقتی دیوان بین‌المللی دادگستری دیگر مورد اختلاف قرار نگرفت. این تغییر که مدت‌ها مدنظر صاحب‌نظران بود (گوگنهایم^۴، ۱۹۳۲: ۷۹۳-۶۴۵). ابتدا در پرونده بوسنی و هرزه گوین علیه صربستان و مونته‌نگرو مطرح شد.^۵ در دستور موقت صادرشده در این پرونده دیوان مجدداً «اقدامات موقتی تعیین شده در قرار دیوان در ۸ آوریل ۱۹۹۳ را مجدداً تأیید کرد که بایستی فوراً و به طور مؤثر اجرا می‌شدند». نظر دیوان در مورد الزام‌آور بودن دستور موقت به طور صریح در پرونده لاگراندا ابراز گردید.^۶ از نظر دیوان «تاکنون نه از دیوان دائمی و نه از دیوان فعلی خواسته نشد تا در مورد آثار حقوقی قرارهای صادره شده به موجب ماده (۴۱) اساسنامه تعیین تکلیف شود.

1. provisional measure

2. preliminary measures

3. Rolin

4. Guggenheim

5. ICJ, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Provisional Measures, Order of 13 September 1993, para 61.

6. ICJ, LaGrand case (Germany v. United States of America), Request for the Indication of Provisional Measures, Order of 3 March 1999., paras 98 and 102.

اکنون از دیوان خواسته شده است تا به طور صریح در خصوص این مسئله اظهار نظر شود.^۱ دیوان ضمن بررسی موضوع و هدف اساسنامه و همچنین مفاد ماده (۴۱) اساسنامه در سیاق عبارت آن بیان می‌دارد که: «اختیار تعیین اقدامات موقتی مستلزم این است که چنین اقداماتی الزام آور باشند، تا آنجا که اختیار مورد بحث مبتنی بر ضرورت است، اوضاع و احوال چنین اقتضاء می‌نماید و به منظور پرهیز از صدمه زدن به حقوق طرفین که در حکم نهایی دیوان تعیین می‌گردد. از این رو، این ادعا که اقدامات موقتی تعیین شده به موجب ماده (۴۱) نمی‌تواند الزام آور باشد برخلاف موضوع و هدف این ماده است».^۲ این رویکرد دیوان سپس در پرونده‌های بعدی تکرار و تأیید شد.^۳ این رویکرد جدید دیوان در رویه قضایی به طور قطع به دیوان کمک کرد تا موضع و اشتغالات قضایی خود در رسیدگی بین‌المللی را تقویت نماید (بن حمدی،^۴ ۲۰۰۱: ۸۱).

نگارش قرار اقدامات موقتی عموماً مبهم است و حاکی از الزام این قرارها نیست. اگر کشورها متقاعد می‌شدند که این قرارها لازم‌الاجرا می‌باشند، عدم اجرای آن‌ها نقض تعهد بین‌المللی‌شان تلقی می‌شد و دولت قربانی می‌توانست به خاطر این نقض از دیوان درخواست غرامت نماید. دیوان در قرارهای خود واژگانی از قبیل «مراقب بودن»،^۵ «خودداری کردن»،^۶ «انجام دادن»،^۷ «باید اجازه دهند»،^۸ و «بهتر است»^۹ استفاده می‌کند.^{۱۰}

حتی در رویه دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری، در مورد الزام آور بودن اقدامات موقتی دیوان در دکتین دیدگاه‌های متفاوتی وجود داشت (نلدی،^{۱۱} ۲۰۰۲: ۳۸۹ - ۳۷۴). در سال ۲۰۰۱، در پرونده لاگرانند بود که دیوان بین‌المللی دادگستری حکم داد که اقدامات موقتی الزام آور می‌باشند^{۱۲} و به این ترتیب تعهدات بین‌المللی حقوقی ایجاد می‌شوند که هر دو طرف باید رعایت کنند.^{۱۳} در پرونده لاگرانند، ایالات متحده آمریکا دستور موقت دیوان را اجرا نکرد و یک شهروند

1. Para. 98.

2. Para. 102.

3. ICJ Rep, Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment of 19 December 2005, para 263; ICJ, Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand) (Cambodia v. Thailand), para. 61., paras 46 and 67; ICJ, Certain Activities Carried Out by Nicaragua in the Border Area (Costa Rica v. Nicaragua), Provisional Measures, Order of 8 March 2011, para 57; ICJ, Questions relating to the Seizure and Detention of Certain Documents and Data (Timor Leste v. Australia), Provisional Measures, Order of 3 March 2014, para 53; ICJ, Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France), Provisional Measures, Order of 7 December 200, para 97.

4. Ben Hammadi

5. watch

6. refrain

7. will do

8. must permit

9. should

10. Nuclear Tests case, ICJ Reports 1973, p 106, Fisheries Jurisdiction case, ICJ Reports 1972, p. 13, case concerning United States diplomatic and consular staff in Tehran, ICJ Reports 1979, p 21.

11. Naldi

12. LaGrand (Germany) v United States of America), Judgment, ICJ Reports 2001, p 506, para 109

۱۳. همچنین بنگرید به:

Application of the International Convention It the Elimination of all Forms of Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation), Provisional Measures, Order of 15 October 2008, ICJ, Reports 2008, para 147 and Armed Activities It the Territory of the Congo, New (Democratic Republic of the Congo, New v. Uganda), Judgment, ICJ Reports 2005, p. 258, couple. 263).

کشور دیگر را که مشمول حمایت کنسولی بود، اعدام کرد.^۱ تا قبل از این پرونده، عموماً کشورها قراردادهای دیوان به موجب ماده ۴۱ اساسنامه را رعایت نمی‌کردند (اشتوکی^۲، ۱۹۸۳: ۱۴۴). در پرونده آونا و دیگر اتباع مکزیکی، مکزیک خواستار حمایت قوی‌تر از دیوان شد مبنی بر این که اقدامات موقتی الزام‌آور باشند.^۳ در پاسخ به این درخواست مکزیک، دیوان به آمریکا دستور داد تا تمام اقدامات ضروری را برای توقف اعدام‌ها^۴ و همچنین در پرونده لاگراندا اتخاذ نماید.^۵ پس از پرونده لاگراندا، رویه قضایی دیوان همچنان الزام‌آور بودن دستورات موقت را تأیید می‌کند.^۶ اگر دستورات موقت دیوان الزام‌آور نباشند، قاطعیت دیوان دچار چالش خواهد شد. همچنین به تعبیر دیوان در پرونده لاگراندا تضعیف اثر الزام‌آور بودن دستورات موقت با موضوع و هدف ماده ۴۱ اساسنامه دیوان در تعارض خواهد بود.^۷

در پرونده آونا، دیوان برای خود نقش نظارت بر اجرای دستورات موقت را تعیین کرد.^۸ آنچه که موجب اختلاف نظر است فقدان آیینی برای اجرای قهری اقدامات موقتی است که عدم اجرای آن‌ها قاطعیت و کارایی دیوان را به چالش می‌کشد.

البته بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد می‌تواند مورد استناد قرار بگیرد که براساس آن دولت می‌تواند از شورای امنیت بخواهد تا اقداماتی را به منظور اجرای قهری احکام دیوان اتخاذ نماید. با این حال، دستورات موقت در احکام دیوان قید نمی‌شوند. دیوان عالی آمریکا، در پرونده مدلین علیه تکزاس،^۹ حکم داد که تصمیمات دیوان بین‌المللی دادگستری در محاکم ملی الزام‌آور نمی‌باشند و تعهدات حقوقی بین‌المللی برای این که الزام‌آور باشند، باید ناشی از مقررات اساسنامه باشند. در عین حال، ایالات متحد آمریکا بیان داشت از آنجا که در شورای امنیت حق وتو دارد، هرگونه اقدامی به موجب بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد را وتو می‌نماید.^{۱۰} بدیهی است که هر کدام از اعضای دائم شورای امنیت می‌توانند با حق وتوی خود مانع اجرای دستور موقت دیوان شوند (واز کر^{۱۱}، ۲۰۰۸: ۵۷۲). با این حال، چنین رویکردی بانصاف و الزامات دموکراتیک بودن سازمان ملل متحد همخوانی ندارد.

1. Vienna Convention on Consular Relations (Paraguay v. United States of America), Provisional Measures, ICJ, Reports 1998, Order of 9 April 1998.

2. Sztucki.

3. Avena and Other Mexican Nationals (Mexico v. United States of America), ICJ Reports 2003, p. 77. Provisional Measures, Order of 5 February 2003.

4. Ibid., pp. 91-92.

5. LaGrand (Germany v. United States of America), Provisional Measures, ICJ Reports 1999, p. 16. Order of 3 March 1999.

۶. از جمله بنگرید به:

Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment (2005) ICJ Rep 258, [263]; Temple of Preah Vihear (n 1) [67].

7. LaGrand (Germany v. United States of America), Judgment (n 105).

8. Avena and Other Mexican Citizens (Mexico v. United States of America), ICJ Reports 2003, p. 92, Provisional Measures, Order of 5 February 2003.

9. 552 US 491 (2008)

10. Ibid., p. 13.

11. Vázquez.

علاوه بر الزام آور بودن، نکته دیگر این است که اقدامات موقتی که تاکنون دیوان صادر کرده همیشه به صورت علنی بوده است. اقدامات موقتی پذیرفته شده توسط دیوان لزوماً اقداماتی نیستند که طرف مربوطه درخواست کرده است. همان طور که دیوان در پرونده پروه آویهار بیان داشت «از آنجا که دیوان مفاد اقدامات موقتی درخواست شده توسط کامبوج را بررسی کرده است؛ نظر به اینکه، در شرایط این پرونده، در نمی یابد که اقدامات درخواست شده باید همان اقدامات خواسته شده توسط کامبوج باشد».^۱ بنابراین، دیوان می تواند خود را به خواسته های مطرح شده در دادخواست تعیین اقدامات موقتی محدود نکند. افزون بر آن، بخشی از اقدامات خواسته شده در قرار موقت متوجه یک طرف می باشند و بخشی دیگر متوجه هر دو طرف دعوا می باشند.

۲. اثر اقدامات موقتی

اقدامات موقت را می توان در هر زمانی در طول رسیدگی اما تا قبل از صدور رای نهایی صادر کرد. علاوه بر این، اقدامات موقت، فی نفسه، برای کاهش یا ممانعت از تشدید اختلاف طرفین صادر می شود و دیوان بین المللی دادگستری در اساسنامه خود دارای اختیار صریح برای صدور چنین دستوری است. اگرچه در غیاب چنین اختیار صریحی برای اعطای اقدامات موقت، بسیاری از دادگاه ها دریافته اند که دارای قدرت ذاتی برای صدور چنین دستوری هستند. اما نکته مهم پیرامون ضمانت اجرای چنین دستوری است زیرا در غیاب ضمانت اجرا امکان تامین اهداف بیان شده وجود ندارد.

اثر واقعی تصمیمات دیوان بین المللی دادگستری همواره به اراده دولت های شرکت کننده در رسیدگی بستگی داشته است. اگر پرونده ای از رهگذر توافق خاص به دیوان ارجاع می شود، تصمیمات صادره در آن پرونده، دیر یا زود یا بعد از تلاش های ناموفق برای تجدیدنظرخواهی، اجرا می شوند.^۲

قاضی خیمنز د آرشاگا در قضیه فلات قاره دریای اژه (یونان علیه ترکیه) اشعار داشت «هدف اساسی اقدامات موقتی عبارت است از تضمین اینکه اجرای رای آتی در ماهیت دعوا به وسیله اقدامات طرف دیگر بی اثر نماند...»^۳

اراده مشترک دولت ها برای حل اختلاف خود از طریق دیوان بین المللی دادگستری معمولاً شامل تمام مراحل شکلی رسیدگی به پرونده است. موافقتنامه خاص بین مجارستان و اسلواکی در پرونده گابچی کوو- ناگی موروس توسط یک جانبه به اقدامات موقتی را ماشه ای برای اختتام

1. Preah Vihear, op.cit., para 60; see also ICJ, Questions relating to the Seizure and Detention of Certain Documents and Data (Timor-Leste v. Australia), Provisional Measures, Order of 3 March 2014, para 49.

۲. در این خصوص به عنوان یک استثناء می توان به پرونده گابچی کوو- ناگی موروس اشاره کرد. موافقتنامه خاص در هفتم آوریل ۱۹۹۳ امضاء شد و در دوم ژولای همان سال پرونده به دیوان ارجاع شد و دیوان در ۲۵ سپتامبر ۱۹۹۷ رای خود را صادر کرد.

3. Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey), Request for the Indication of Interim Measures of Protection(1976)

توافق توصیف می‌کرد. به موجب بند ۱ ماده ۴ این موافقتنامه «طرفین توافق می‌کنند که تا قبل از حکم نهایی دیوان، یک رژیم موقتی مدیریت آب برای رودخانه دانوب را ایجاد و اجرا می‌کنند». به موجب بند دوم همین ماده «آن‌ها همچنین توافق می‌کنند که تا قبل از ایجاد و اجرای این رژیم، اگر هر یک از طرفین معتقد باشد که حقوقش در اثر رفتار طرف دیگر به خطر می‌افتد، می‌تواند، در صورت لزوم، درخواست مشاوره فوری و مراجعه به کارشناسان از جمله کمیسیون جوامع اروپایی را با هدف حمایت از این حقوق بنماید؛ و این حمایت نباید از رهگذر درخواست به دیوان به موجب ماده ۴۱ دنبال شود». به موجب بند ۳ ماده ۴ موافقتنامه خاص، همچنین، الزام مذکور در این موافقتنامه را هر دو طرف «برای انعقاد و اعتبار این توافق خاص اساسی و بنیادین تلقی می‌کنند».^۱

در صورتی که پرونده بر مبنای دادخواست یکجانبه در دیوان مطرح می‌شود و طرف دیگر به صلاحیت دیوان اعتراض دارد، نتیجه غالباً این است که دولت طرف قرار اقدامات موقتی آن را اجرا نمی‌کند یا اگر هم اجرا نماید، معمولاً به طور جزئی اجرا می‌کند. در این خصوص برای نمونه می‌توان به پرونده‌های مختلفی از جمله پرونده مأموران دیپلماتیک و کنسولی آمریکا در تهران، پرونده اجرای کنوانسیون نسل‌زدایی (بوسنی و هرزگوین علیه صربستان و مونته‌نگرو)، پرونده برادران لاگرانژ و همچنین پرونده نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت (ایران علیه آمریکا) اشاره کرد.

در نتیجه می‌توان گفت هر چه یک پرونده سیاسی تر باشد، اجرای تصمیم دیوان در آن پرونده دشوارتر خواهد بود. این امر، مشخصاً در مورد قرارهای دستور موقت صادق‌تر است. در این خصوص، می‌توان به دستور موقت دیوان در پرونده نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت اشاره کرد. در این پرونده دیوان به آمریکا دستور می‌دهد تا تحریم‌های جدید علیه ایران را بردارد. در عین حال، مایک پمپئو بیان می‌دارد که آمریکا این دستور دیوان را رعایت نمی‌کند.^۲ از همین روست که می‌توان گفت قرار اقدامات موقتی اقدام ریسکی قضات می‌باشد که در بسیاری از موارد اصلاً رعایت نمی‌شود (کوچ،^۳ ۲۰۲۱: ۱۶۶).

1. ICJ, Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary v. Slovakia), Judgment of 25 September 1997, p. 12.

2. The Guardian, 3 October 2018, available at <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/03/international-court-of-justice-orders-us-to-lift-new-iran-sanctions>

3. Kovács

۳. قطعنامه شورای امنیت و اقدامات موقتی

شورای امنیت و دیوان بین‌المللی دادگستری هر دو از ارکان اصلی سازمان ملل متحد می‌باشند.^۱ (سیفی، ۱۳۸۶: ۳۴) افزون بر آن، این دو رکن می‌توانند همزمان در رابطه با حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و حل و فصل اختلافات بین‌المللی دارای صلاحیت باشند (مجبی و بنزار، ۱۳۹۹: ۲). وقتی اختلافی همزمان نزد شورای امنیت مطرح است، چگونه دیوان اختیار خود مبنی بر صدور اقدامات موقتی را اعمال می‌کند؟ دیوان بین‌المللی دادگستری در قرار اقدامات موقتی خود در پرونده کارمندان دیپلماتیک و کنسولی آمریکا در تهران بیان داشت که هیچ مقررهای در اساسنامه یا آیین دادرسی وجود ندارد که پیش‌بینی نماید که دیوان نباید به یک جنبه آن اختلاف بپردازد صرفاً به این خاطر که آن اختلاف جنبه‌های دیگری، هر چند مهم، داشته باشد.^۲ همچنین در پرونده مربوط به فعالیت‌های مسلحانه در قلمرو کنگو (جمهوری دموکراتیک کنگو علیه اوگاندا) (اقدامات موقتی)، پذیرفته شد که «قطعنامه ۱۳۰۴ شورای امنیت در سال ۲۰۰۰ و اقداماتی که در راستای اجرای آن اتخاذ شده، مانع از اقدام دیوان بر طبق اساسنامه و آیین دادرسی دیوان نمی‌شود».^۳ در دیگر پرونده‌های مشابه همین موضع اتخاذ شد.^۴

در پرونده‌های لاکربی مشکل جدیدی مطرح شد. در این پرونده‌ها این سؤال مطرح شد که اگر اقدامات موقتی درخواست شده با قطعنامه شورای امنیت ناسازگار باشند، دیوان چگونه با این مسئله برخورد می‌کند؟

در این پرونده لیبی از دیوان درخواست اقدامات موقتی نمود مبنی بر اینکه آمریکا و بریتانیا از هر گونه اقدام علیه حق لیبی مبنی بر عدم تحویل دو تبعه خود، خودداری نمایند. همچنین قطعنامه شورای امنیت به شماره ۷۴۸ در سال ۱۹۹۲، که سه روز بعد از جلسه استماع دیوان صادر شد، احراز نمود که عدم اتخاذ اقدامات عینی از سوی لیبی مبنی بر مقابله با تروریسم و به ویژه قصور مستمر در واکنش کامل و مؤثر به درخواست‌های مذکور در قطعنامه ۷۳۱ در سال ۱۹۹۲ تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی است. شورای امنیت، بر اساس فصل هفتم منشور ملل متحد، اقداماتی را ارائه نمود. به موجب ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد، تعهدات ناشی از منشور بر تعهدات دولت‌ها طبق هر موافقتنامه بین‌المللی دیگر، از جمله، کنوانسیون مونترال در اینجا، برتری دارند.

بنابراین، در اینجا یک مشکل جدید مطرح شد. شورای امنیت اعتبار ظاهری قطعنامه شورای امنیت به موجب فصل هفتم منشور ملل متحد را در مرحله رسیدگی اقدامات موقتی مفروض تلقی کرد. از نظر دیوان حق ادعاشده توسط لیبی به موجب کنوانسیون مونترال نبایستی حمایت می‌شد

۱. منشور ملل متحد، ۱۹۴۵، بند ۱ ماده ۷. به موجب ماده ۹۲ منشور، دیوان رکن اصلی قضایی ملل متحد می‌باشد.

2. ICJ Rep. 1979, 15, para. 24.

3. ICJ Rep. 2000, 126, para. 36.

4. Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Jurisdiction and Admissibility) case, ICJ Rep. 1984, 434, para. 95; Application of the Genocide Convention (Provisional Measures) case, ICJ Rep. 1993, 19, para. 33; Armed Activities on the Territory of the Congo (Provisional Measures) case, ICJ Rep. 2000, 126, para. 36.

چراکه قطعنامه شورای امنیت به موجب فصل هفتم آن را رد کرده است. به عبارت دیگر، به موجب ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد قطعنامه شورای امنیت به موجب فصل هفتم بر کنوانسیون مونترال برتری داشت. جامعه دانشگاهی دنیا به طور گسترده پذیرفته است که نوعی نظارت قضایی نسبت به اقدامات شورای امنیت ضروری است چرا که اختیارات شورای امنیت باید به وسیله منشور ملل متحد و به طور کلی حقوق بین‌المللی محدود شود.^۱ با این حال، دیوان به طور صریح اختیار نظارت قضایی را ندارد و به علاوه از نظر سلسله مراتبی رکن بالادستی برای ارزیابی دیگر ارکان سازمان نیست. چارچوب سیاسی که در آن دیوان عمل می‌کند و همچنین جایگاه بین‌المللی که دارد به هیچ‌وجه شبیه محاکم داخلی نیست (ریزمن^۲، ۱۹۹۳: ۱۴۵). دیوان در مورد اعتبار اقدامات شورای امنیت در موارد بسیار اندکی در رویه خود اظهار نظر نموده است، از جمله در رسیدگی‌های مشورتی برای ارزیابی انطباق قطعنامه رکن ذیربط ملل متحد بر طبق منشور و اساسنامه آن رکن؛ یا در خلال رسیدگی‌های ترافیعی درجایی که اعتبار قطعنامه شورای امنیت به عنوان مبنای تصمیم‌گیری در آن پرونده بایستی مورد تحقیق و بررسی قرار می‌گرفت. همانگونه که قاضی بجاوی اظهار داشت حق با دیوان بود که اجازه نداد هیچ‌وقت در خصوص اعتبار قطعنامه شورای امنیت اظهار نظر نماید چرا که نظارت قضایی تنها زمانی انجام می‌شود که دیوان بخواهد به اختلافی در مورد قطعنامه شورای امنیت رسیدگی کند.

حتی اگر لیبی رسیدگی‌ها را بر مبنای «نقض حقوق بین‌المللی عام» مطرح می‌کرد، دیوان به ارزیابی اعتبار قطعنامه شورای امنیت در مرحله اقدامات موقتی نمی‌پرداخت. برخی از قضات نظرشان این بود که این ارزیابی می‌تواند در مرحله دیگری انجام شود. هر چند تصمیم شورای امنیت در مورد استرداد به خاطر همپوشانی با گستره اختیارات قضایی دیوان توسط قضات و مفسرین به چالش کشیده می‌شود، اما بررسی و تحلیل اقدام شورای امنیت که یک مسئله ماهوی در این مرحله است، فراتر از هدف و رسالت اقدامات موقتی است. در حقیقت می‌توان گفت اختیار شورای امنیت را می‌توان در سازوکار خود شورا و نظارت دیوان در رسیدگی‌های مشورتی و ترافیعی (در مرحله ماهوی) تحت نظارت قرار داد. در چارچوب پرونده لیبی چنین به نظر می‌رسد که قطعنامه شورای امنیت با اقدامات موقتی درخواست شده مغایرت دارد (کمپن^۳، ۲۰۰۹: ۹۲۹). پرونده‌های لاکربی بیانگر این امر می‌باشند که دیوان اعمال نقش نظارتی خود بر شورای امنیت را در مرحله اقدامات موقتی مناسب نمی‌داند.

1. Diss. Op. of Judge Fitzmaurice in the Namibia case, ICJ Rep.1971, 294; See also Brownlie, The Decisions of Political Organs of the United Nations and the Rule of Law, in: MacDonald (ed.), Essays in Honour of Wang Tieya 1994, 95, 101, 102.

2. Reisman

3. Kempen

۴. اجرای اقدامات موقت در رویه دیوان بین المللی دادگستری

مسئله عدم اجرای دستورات موقت هرگز در دیوان دائمی بین المللی دادگستری مطرح نشد. در اولین پرونده، که در آن رئیس دیوان اقدامات موقت را صادر کرد، یعنی پرونده اختتام موافقتنامه سینو- بلژین^۱، این اقدامات کاملاً مشخص بودند و چنین به هیچ وجه نسبت به آنها اعتراضی نداشت.^۲ در پرونده مربوط به شرکت برق سوئیا و بلغارستان^۳، شروع جنگ جهانی دوم مانع اجرای قرار اقدامات موقت شد.^۴

در رویه دیوان بین المللی دادگستری وضعیت کاملاً متفاوت است. در همه پرونده‌هایی که در آنها دیوان قرار اقدامات موقتی صادر کرد، خواندگان قرارها را اجرا نکردند و صلاحیت دیوان را به چالش کشانیدند.^۵ در یک مورد، حتی برای اجرای قهری دستور موقت به شورای امنیت مراجعه شد. انگلستان از شورای امنیت خواست تا قرار مورخ ۲۵ جولای ۱۹۵۱ را در پرونده شرکت نفت ایران- انگلیس اجرا نماید. بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد و بند ۲ ماده ۴۱ اساسنامه دیوان، موازی، مورد استناد قرار گرفت. نماینده انگلستان بیانیه زیر را خطاب به شورای امنیت صادر کرد: شورا اشتغالات خاصی دارد که تصمیمات دیوان، به موجب بند ۲ ماده ۹۴ منشور و ماده ۴۱ اساسنامه دیوان، ناشی می‌شوند، ... که به طور صریح حاکی از این است که شورا فرصت دارد تا در خصوص موضوعات ناشی از قرار موقت تحقیق و بررسی نماید. حکم نهایی دیوان برای طرفین الزام آور است. مواد ۵۹ و ۶۰ بند ۱ ماده ۹۴ منشور ملل متحد به طور صریح این مطلب را ذکر می‌کنند ... به نظر ما واضح است که ضرورت دارد حکم نهایی معتبر باشد و قرار اقدامات موقتی که به دنبال حمایت از کارآمدی حکم نهایی است نیز الزام آور باشد.^۶

ایران با این موضع انگلستان مخالفت کرد و بیان داشت که ماده ۹۴ منشور ملل متحد به قرار اشاره نمی‌کند، بلکه به حکم اشاره دارد. در خصوص ماده ۴۱ اساسنامه، بند مقرر می‌دارد: «ابلاغ دستورات موقتی باید بلافاصله به طرفین و شورای امنیت صورت گیرد، حتی قبل از این که تصمیم نهایی صورت گیرد، تا همکاری بین ارکان مختلف سازمان ملل متحد تضمین شود».

نماینده ایران تأکید کرد که: «... اقدامات موقتی که دیوان حکم کرده در صورتی الزام دارند که طرفین به یک موافقتنامه داوری ملزم شده باشند که صراحتاً آنها را به اجرای این اقدامات متعهد نماید».^۷ شورای امنیت، با هشت رای در مقابل یک رای و دو رای ممتنع، تا زمان صدور حکم صلاحیتی، شور در این خصوص را به تعویق انداخت.^۸ از آنجا که دیوان در رای مورخ ۲۲

1. Termination of the Sino-Belgian Agreement

2. PCIJ, Ser. A, No. 8/1927/, pp. 7-8.

3. Electrical Company of Sofia and Bulgaria

4. PCIJ, Ser. A/B, No. 79/1939/, pp. 175-179.

5. ICJ Reports 1951, pp. 89-94; ICJ Reports 1972, pp. 12-18 and pp. 30-36; ICJ Reports 1973, pp. 99-106 and pp. 135-143.

6. Security Council, 559th meeting, 1951, p. 20.

7. Security Council, 560th meeting, 1951, p. 12; UN 1956, pp. 21-30.

8. Security Council, 565th meeting, para 62, 1951.

جولای ۱۹۵۲ به این نتیجه رسید که صلاحیت ندارد، لذا اقدامات موقتی اجرا نشدند.^۱ این تنها موردی بود که در خصوص عدم اجرای دستور موقت به شورای امنیت مراجعه شد. شورا هرگز در مورد اثر حقوقی قرار اقدامات موقتی اظهار نظر نکرد.

از این رو، می‌توان گفت وقتی قرار اقدامات موقتی لازم‌الاجرا باشد، دو سناریو قابل طرح است: نخست، طرفین می‌توانند به موجب یک توافق خاص بین خود آن را اجرا کنند. در صورت عدم اجرا، تعهدات ناشی از آن توافق نقض می‌شود و در نتیجه امکان طرح مسئولیت بین‌المللی وجود دارد.

دوم، وضعیتی که در آن عدم اجرای قرار اقدامات موقت تهدید علیه صلح باشد. در این صورت، مواد ۳۵ و ۳۹ منشور ملل متحد قابل اعمال می‌باشند. بنابراین می‌توان گفت که اجرای قرار اقدامات موقتی تنها به حسن نیت طرفین بستگی دارد.

رویه دیوان گزینه‌های چندانی را در این خصوص ارائه نمی‌کند و در خصوص اساسنامه دیوان می‌توان ماده ۴۹ را متذکر شد که براساس آن «حتی قبل از شروع استماع، دیوان می‌تواند نمایندگان طرفین را ملزم نماید تا اسناد یا توضیحات خود را ارائه نمایند. در صورتی که خودداری نمایند، دیوان به طور رسمی این نکته را مدنظر خواهد داشت». مدنظر داشتن این موضوع، به عنوان ضمانت اجرا نیست. در مواردی که یک طرف چنین اسناد یا توضیحاتی را ارائه نکرده، دیوان تاکنون چنین اقدامی را انجام نداده است چرا که از ماده ۴۹ چنین بر نمی‌آید که دیوان دارای اختیار تحمیل تعهد الزام‌آور بر طرفین مبنی بر ارائه اسناد باشد (بنزینگ^۲، ۲۰۱۹: ۱۳۸۸ - ۱۳۷۱).

از زمانی که دیوان در پرونده لاگران بیان داشت که قرار اقدامات موقتی الزام‌آور می‌باشند، اجرای این قرارها موضوعی است که به نظم عمومی و موضع طرفین در مقابل دیوان ارتباط دارد (مندلسون^۳، ۲۰۰۴: ۱۰۲۶). عدم اجرای قرار اقدامات موقتی نه تنها به اعتبار و اقتدار دیوان بلکه به اجرای کارآمد عدالت نیز لطمه می‌زند. بنابراین، سؤال مهمی که در این بخش از پژوهش حاضر به آن پرداخته می‌شود این است که اگر قرار اقدامات موقتی نقض شود یا اجرا نشود، دیوان چه کاری می‌تواند انجام دهد؟

اساسنامه دیوان نمی‌تواند پاسخ این سؤال را بدهد. به عبارت دیگر، اساسنامه در خصوص تحمیل ضمانت اجرایی برطرف خاطی ساکت است و بنابراین دیوان نمی‌تواند غرامتی را تحمیل نماید. در نهایت این دولت‌ها هستند که قرار اقدامات موقتی را اجرا می‌کنند. این اجرا شامل مشارکت دولت ثالث در رابطه با طرف‌های اختلاف نیز می‌شود. نظر به اینکه حقوق بین‌المللی یک نظام غیرمتمرکز است که در آن کنشگران اصلی، یعنی دولت‌ها، قدرتی فراتر از خود را به رسمیت نمی‌شناسند، و بنابراین لازم است تا راجع به تضمین رعایت این قرارها بحث شود

1. ICJ Reports 1952, p. 114.

2. Benzing.

3. Mendelson

کیتسوتیس^۱، ۲۰۱۲: ۲۴۷-۲۴۵). بنابراین، اجرای قرار اقدامات موقتی دیوان می‌تواند به روش‌های مختلف از سوی دولت‌ها محقق شود. در ادامه به بررسی این راه‌روش‌ها پرداخته می‌شود.

۵. روش‌های اجرای قرار اقدامات موقتی در رویه کشورها

آنچه در خصوص ضمانت اجرای دستور موقت بیان شد باز می‌گردد به شیوه و رویه دولت‌ها در اجرای چنین دستوراتی که از طرف دیوان بین‌المللی دادگستری صادر می‌شود و در صورت عدم اجرا عملاً کارکرد اختیارات دیوان در مخاطره قرار می‌گیرد. کشورها در عمل برای اجرای قرارهای اقدامات موقتی روش‌های مختلفی را در پیش گرفته‌اند. کشورهایی که ذینفع در اجرای چنین قرارهایی بوده‌اند، تلاش کرده‌اند تا از هر ظرفیت موجود در چارچوب حقوق بین‌المللی، اعم از دیپلماتیک و غیر آن، استفاده نمایند. در ادامه به بررسی این اقدامات پرداخته می‌شود.

۵-۱. اقدام یک‌جانبه دولت‌ها

براساس ماده ۳۳ منشور ملل متحد، دولت‌ها می‌توانند اجرای اقدامات موقتی را تنها از رهگذر ابزار مسالمت‌آمیز تضمین نمایند. به موجب بند ۲ ماده ۳۳ منشور:

۱- طرف‌های اختلاف که وجود آن می‌تواند صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر بیندازد باید، به ویژه، به دنبال حل آن از طریق مذاکره، تحقیق، میانجیگری، سازش، داوری، رسیدگی قضایی، توسل به نهادها یا ترتیبات منطقه‌ای یا دیگر ابزار مسالمت‌آمیز به انتخاب خود باشند.

۲- اگر شورای امنیت ضروری بداند، باید از طرفین بخواهد تا با چنین ابزاری اختلاف را حل و فصل نمایند.

بنابراین، اقدام دولت‌ها نباید مبتنی بر تهدید یا استفاده از زور باشد که در بند ۴ ماده ۲ منشور منع شده است (گری^۲، ۲۰۰۸: ۲۲۶). به موجب بند ۴ ماده ۲ منشور، همه اعضا باید از تهدید یا استفاده از زور در روابط بین‌المللی خود علیه تمامیت سرزمینی یا استقلال سیاسی هر کشوری یا به هر روش دیگری که مغایر با مقاصد منشور ملل متحد باشد، خودداری نمایند.

با این حال، در پرونده نفت ایران و انگلیس، انگلستان از تهدید به زور استفاده کرد وقتی که کشتی‌های جنگی خود را در نزدیکی سواحل ایران به منظور تضمین رعایت قرار اقدامات موقتی مستقر کرد.^۱ به ویژه، مذاکرات بین طرفین می‌تواند ابزار مهمی در تضمین رعایت قرار اقدامات

1. Kritsiotis

۲. در این خصوص دو استثناء وجود دارد: مجوز شورای امنیت، ماده ۴۲ منشور و دفاع مشروع، ماده ۵۱ منشور. در این مورد به طور کلی بنگرید به:

Gray

1. Anglo-Iranian Oil Company (United Kingdom v. Iran), Interim measures, ICJ Reports 1951, p. 89.

موقتی باشد چرا که بدون مداخله یک طرف ثالث اجرا می‌شوند و طرفین می‌توانند نسبت به فرآیند رعایت آن کنترل کامل داشته باشند.

همچنین این دیدگاه مطرح شده است که اقدام متقابل می‌تواند بر طبق ماده ۵۴ مواد مسئولیت بین‌المللی دولت برای عدم اجرای قرار اقدامات موقتی بکار گرفته شود. با این حال، ماده ۵۴ به بند ۱ ماده ۴۸ همین مواد ارجاع می‌نماید. ماده ۴۸ با عنوان استناد به مسئولیت دولتی غیر از دولت زیان‌دیده، مقرر می‌دارد:

۱- هر کشوری جز کشور زیان‌دیده، حق دارد مطابق بند ۲، به مسئولیت کشور دیگر استناد کند؛ اگر:

(الف) تعهد نقض شده، در برابر گروهی از کشورها، از جمله آن کشور باشد و به منظور حمایت از منفعت جمعی گروه [مزبور] ایجاد شده باشد؛ یا

(ب) تعهد نقض شده، در برابر جامعه بین‌المللی در مجموع باشد.

۲- هر کشور، که به موجب بند ۱ حق استناد به مسئولیت را دارد، ممکن است از کشور مسئول، [موارد ذیل] را مطالبه کند:

(الف) توقف عمل متخلفانه بین‌المللی و اطمینان‌ها و تضمین‌های عدم تکرار، مطابق با ماده ۳۰؛

و

(ب) ایفای تعهد جبران خسارت مطابق با مواد سابق، به نفع کشور زیان‌دیده یا [کشورهای] ذینفع از تعهد نقض شده.

۳- الزامات استناد به مسئولیت توسط یک کشور زیان‌دیده، مطابق مواد ۴۳، ۴۴ و ۴۵ بر استناد مسئولیت، توسط کشوری که حق دارد مطابق بند ۱ [این ماده]، چنین کند، اعمال می‌گردد.

به علاوه، کشور ثالث می‌تواند به مسئولیت دولتی استناد نماید که مرتکب عمل متخلفانه شده است تنها در صورتی آن تعهد ناشی از قاعده آمره یا عام الشمول است. تعهد به اجرای قرار اقدامات موقتی تنها در مورد دولت‌های طرف اختلاف اعمال می‌شود و تعهد ناشی از قاعده آمره یا تعهد عام‌الشمول نیست.

۲-۵. مراجعه به شورای امنیت سازمان ملل متحد

ضمانت اجرای دستور موقت در محاکم ملی معمولاً پلیس است اما در عرصه بین‌المللی به دلیل فقدان چنین نهادی اجرای دستور موقت با مشکل مواجه می‌شود. اگر دولت‌ها اقدام به اجرای دستور موقت نکنند نیاز به یک ابزاری است که امکان الزام آن دولت را داشته باشد. لذا توسل به شورای امنیت به عنوان یک ابزار مورد توجه قرار گرفته است.

به موجب بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد، اگر یکی از طرف‌های اختلاف تعهد خود به موجب حکم دیوان را اجرا نکند، طرف دیگر می‌تواند به شورای امنیت متوسل شود. این شورا، اگر

ضروری بدانند، می‌تواند توصیه نماید یا تصمیم بگیرد برای اجرای حکم چه اقداماتی باید انجام شود.

از ظاهر این مقرره چنین برمی‌آید که تنها به اجرای قهری حکم مربوط می‌شود و نه قرار اقدامات موقتی (زیممن^۱، ۲۰۱۲: ۱۰۶۷). با این حال، در دو پرونده، کشورها برای عدم اجرای قرار اقدامات موقتی، به بند ۲ ماده ۹۴ منشور متوسل شدند. این دو پرونده عبارت‌اند از: پرونده شرکت نفت ایران و انگلیس و پرونده نسل زدایی (بوسنی علیه صربستان)^۲. در پرونده نخست، انگلستان به بند ۲ ماده ۹۴ منشور استناد کرد که مورد اعتراض ایران و اکوادور قرار گرفت.^۳ متأسفانه شورای امنیت در خصوص این مسئله موضعی اتخاذ نکرد (اسچچتر^۴، ۱۹۶۰: ۲۳).

در پرونده دوم، بوسنی نامه‌ای را در ۱۶ آوریل ۱۹۹۳ در خصوص حمله نیروهای تحت کنترل یوگسلاوی به صبرنیتسا به شورای امنیت فرستاد و مسئله عدم اجرای دستور موقت دیوان به تاریخ ۸ آوریل ۱۹۹۳ را مطرح کرد. در این نامه تصریح شد که: «به موجب بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد، بدین وسیله درخواست می‌شود که شورای امنیت اقدام فوری را طبق فصل هفتم منشور برای توقف حمله و اجرای قرار دیوان اتخاذ نماید».^۵ شورای امنیت قطعنامه ۸۱۹ را براساس فصل هفتم مورد پذیرش قرار داد که تنها در دیباچه آن به قرار اقدامات موقتی اشاره کرد.^۶ با این حال، در متن قطعنامه از دولت خوانده خواست تا فوراً به تأمین تجهیزات و تسلیحات نظامی به صرب‌های بوسنی پایان دهد.^۷ حدود سه ماه بعد، دولت بوسنی و هرزه گوین درخواست صدور قرار اقدامات موقت دیگری را از دیوان مطرح می‌کند. دیوان در قرار اقدامات موقتی جدید در ۱۳ سپتامبر ۱۹۹۳ تأکید می‌کند که تدابیر پیش‌بینی شده در قرار موقت قبلی باید فوری و به طور مؤثر اجرا شود.^۸ در اینجا نیز بوسنی و هرزه گوین نامه‌ای را به رئیس شورای امنیت ارسال کرد و از آن شورا خواست تا بر طبق بند ۲ ماده ۹۴ منشور، اقدام لازم برای اجرای قرار موقت دیوان اتخاذ گردد. شورای امنیت در پاسخ به این درخواست هیچ اقدامی را انجام نداد (مجبی و بزار، ۱۳۹۹: ۲۸۷). در مورد درخواست اول بوسنی و هرزه گوین، در حقیقت اقدام شورای امنیت لزوماً برای اجرای قرار اقدامات موقتی نبود، بلکه بنا بر مسئولیت اولیه خود شورا در راستای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی بود. بنابراین، می‌توان گفت اگر عدم اجرای چنین قراری از نظر شورای امنیت تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی باشد، شورا می‌تواند براساس فصل هفتم منشور توصیه و تصمیم مقتضی را اتخاذ نماید.

1. Zimmermann

2. Anglo-Iranian Oil Company, op. cit. p 89; and Application of the convention for the prevention and punishment of the crime of Genocide, (Bosnia and Herzegovina v. Yugoslavia (Serbia and Montenegro)), provisional measures, ICJ Reports 1993, p. 3.

3. UN Doc S/2358/Rev.1 (12 October 1951).

4. Schachter.

5. UN Doc S/255616, 16 April 1993.

6. UN Doc S/RES/819, 1993, 16 April 1993.

7. Ibid. para. 3.

8. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Yugoslavia (Serbia and Montenegro)), Provisional Measures, Order of 13 September 1993, I.C.J. Reports 1993, p. 349.

همچنین، در این خصوص، بند ۲ ماده ۴۱ اساسنامه حائز اهمیت است که براساس آن تا زمان صدور حکم نهایی، اقدامات پیشنهاد شده بلافاصله به طرفین و شورای امنیت اعلام می‌شود. بنابراین، اینکه آیا در خصوص عدم اجرای یک قرار اقدامات موقتی شورای امنیت تصمیم بگیرد یا خیر، بستگی به ارزیابی شورای امنیت دارد و از آنجا که شورای امنیت یک رکن مصلحتی و سیاسی است، لذا واکنش این شورا بستگی به اوضاع و احوال هر مورد خاص دارد. در صورتی که شورای امنیت به واسطه وتوی یکی از اعضاء نتواند تصمیم بگیرد، قطعنامه اتحاد برای صلح^۱ نیز می‌تواند قابل طرح باشد. با این حال، نظر به اینکه مجمع عمومی نمی‌تواند تصمیم الزام‌آور برای دولت‌ها اتخاذ کند، لذا صرفاً می‌تواند توصیه‌هایی را صادر نماید (کولینگ^۲، ۲۰۰۵: ۵۰-۵۶).

۳-۵. مراجعه به دیوان بین‌المللی دادگستری

در میان صاحب‌نظران در خصوص توانایی دیوان بین‌المللی دادگستری در اجرای تصمیماتش اختلاف نظر زیادی وجود دارد. برخی از نویسندگان بر این باورند که هیچ مقرره‌ای در اساسنامه یا آیین دادرسی دیوان وجود ندارد که دیوان بتواند اجرای قهری تصمیمات خود، از جمله قرارهای اقدامات موقتی، را تضمین کند (جمنینگز^۳، ۱۹۸۷: ۳-۷). برخی دیگر نیز بر این باورند که دیوان می‌تواند برای اجرای قهری تصمیمات خود اقدام نماید (القهتانی^۴، ۲۰۰۲: ۷۸۳-۷۸۱).

همانگونه که پیش‌تر ذکر شد، دیوان می‌تواند جریمه‌ای را برای عدم اجرای اقدامات قهری خود در حکم نهایی پیش‌بینی نماید. دیوان می‌تواند ادعای جبران خسارت یا حکم به غرامت را به تصمیم خود در مرحله ماهوی موکول کند. در پرونده مأموران دیپلماتیک و کنسولی آمریکا در تهران، دیوان در حکم نهایی خود در سال ۱۹۸۰ تصریح نمود که ایران قرار اقدامات موقتی صادره در سال ۱۹۷۹ را اجرا نکرد.^۵

به علاوه، ذکر این نکته ضروری است که قرار اقدامات موقتی از حکم نهایی متفاوت است چرا که قرار به موجب ماده ۵۹ اساسنامه مشمول اعتبار امر مختوم نیست. به علاوه، حکم نهایی قاطع دعواست درحالی که قرار اقدامات موقتی قاطع دعوا نیست.

از آنجایی که قرار اقدامات موقتی دیوان الزام‌آور می‌باشند و تعهداتی را برای مخاطبین خود ایجاد می‌کنند، بنابراین، در صورت عدم اجرای آن‌ها، این امکان وجود دارد که ذینفع دعوایی را در دیوان بین‌المللی دادگستری مطرح نماید. مبنای صلاحیتی دیوان می‌تواند همان دعوی اصلی باشد که قرار اقدامات موقتی فرع بر آن است. در این صورت، اگر دیوان عدم اجرای قرار را

1. UN Doc A/RES/377 (V)A.

2. Cowling M.

3. Jennings

4. Al-Qahtani.

5. U.S. Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States v. Iran), judgment, ICJ Reports 1980, p 43.

درست تشخیص داد و حکم نهایی صادر کرد، محکوم‌له حکم نهایی می‌تواند به موجب بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد به شورای امنیت متوسل شود.

۴-۵. مراجعه به محاکم داخلی

اگرچه توسل به ابزارهای بین‌المللی برای اجرای دستور موقت ممکن است مفید باشد اما این ضمانت اجراها محدود به این ابزارهای بین‌المللی نیست و می‌تواند شامل شیوه‌های داخلی نیز باشد. بر این اساس درخواست برای اجرای قرارهای اقدامات موقتی می‌تواند نزد دادگاه داخلی خواهان یا خوانده مطرح شود (بینویری^۱، ۱۹۹۴: ۴۲۳). در خصوص طرح درخواست نزد محاکم دولت خواهان، مسئله مصونیت در مقابل رسیدگی‌های داخلی و مصونیت در مقابل اجرای احکام می‌تواند مطرح شود. مصونیت در مقابل رسیدگی‌های داخلی به این معناست که به موجب حقوق بین‌المللی محاکم یک دولت نمی‌توانند نسبت به دولت دیگر اعمال صلاحیت نمایند مگر اینکه پرونده به یک استثنای پذیرفته‌شده مربوط شود (دلمارک^۲، ۲۰۱۳: ۱۴۳). در خصوص مصونیت در مقابل اجرای حکم، اموال دولت خارجی مستقر در قلمرو دولت دیگر اصولاً نمی‌تواند موضوع حکم دادگاه دولت دیگر باشد.^۳ دیوان بین‌المللی دادگستری نیز در پرونده مصونیت‌های صلاحیتی دولت (آلمان علیه ایتالیا، ورود ثالث یونان) تأیید کرد که مصونیت از رسیدگی و مصونیت از اجرای حکم هر دو، بخشی از حقوق بین‌المللی عرفی می‌باشند.^۴

محاکم دولت خواهان، در فرآیند تضمین اجرای قرار اقدامات موقتی نقشی ندارد مگر اینکه دولت خوانده نسبت به اعمال صلاحیت آن توافق نماید. طرح دادخواست برای اجرای قرار اقدامات موقتی می‌تواند نزد دادگاه کشور خوانده انجام شود. اما این اقدام نیز مشکلات خاص خود را دارد چرا که قانون داخلی در مورد مصونیت‌ها می‌تواند از کشوری به کشور دیگر متفاوت باشد و مهمتر آن که چنین دادخواستی به جذب تصمیم قضایی بین‌المللی در نظم حقوقی داخلی مربوط می‌شود. در خصوص مسئله اول، برای نمونه در ایالات متحده آمریکا، به موجب قانون مصونیت دولت خارجی مصوب ۱۹۷۶، اموال دولت دیگر واقع در ایالات متحده آمریکا معاف از مصونیت نیست اگر اجرای حکمی در میان باشد که به حقوق مالکانه‌ای مربوط می‌شود که برخلاف حقوق بین‌المللی کسب‌شده است یا برخلاف حقوق بین‌المللی به مال مورد بحث تبدیل شده است. به عبارت دیگر، مال مورد بحث نتیجه پولشویی است.^۱ در انگلستان، قانون مصونیت‌های دولت مصوب ۱۹۷۸ چنین مقرره‌ای ندارد.

1. Benvenisti

2. Del Mar

3. Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2), UN Doc A/CN.4/SER. A/1991/Add.1 (Part 2), 29 April–19 July 1991, p. 56. Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2),- Yearbook of the ILC. (1991). UN Doc A/CN.4/SER.A/1991/Add.1 (Part 2).

4. ICJ Reports 2012, p. 123, para 56.

1. 28 USC para 1610

در خصوص ورود تصمیمات قضایی بین‌المللی به نظام حقوقی داخلی، نظریه یگانگی و دوگانگی می‌تواند مطرح شود. یگانگی حقوقی معتقد است که یک نظم حقوقی واحد وجود دارد که شامل حقوق داخلی و حقوق بین‌المللی می‌شود؛ در حالی که دوگانگی حقوقی معتقد است که دو نظام حقوقی جداگانه وجود دارد (کرافورد^۲، ۲۰۱۳: ۱۶۳). اینکه هر کشوری از کدام نظریه تبعیت می‌کند، به قانون اساسی آن کشور بستگی دارد.

در یک پرونده، دولت خواهان درخواست اجرای قرار اقدامات موقتی توسط دادگاه ملی کشور خوانده را مطرح کرد. همین که دیوان بین‌المللی دادگستری قرار اقدامات موقتی را در پرونده لاگراندر صادر کرد، آلمان برای اجرای این قرار به دیوان عالی آمریکا متوسل شد. با این حال، دیوان عالی، با استناد به یازدهمین اصلاحیه قانون اساسی آمریکا، این درخواست را رد کرد. براساس این اصلاحیه «عاوی مبتنی بر قانون یا انصاف که شهروند یک ایالت یا شهروندان یا اتباع یک دولت خارجی علیه یکی از ایالت‌های ایالات متحده اقامه نمایند، در قوه قضاییه ایالات متحده آمریکا مسموع نیست». با این حال، دو تن از قضات دیوان عالی با تصمیم اتخاذ شده مخالفت کردند و معتقد بودند که درخواست آلمان باید پذیرفته شود.^۳ با این حال، دیوان عالی در تصمیم خود اظهارات وکیل را پذیرفت. براساس اظهارات وی، از منظر حقوق بین‌المللی، قرار اقدامات موقتی دیوان بین‌المللی دادگستری الزام‌آور نبود. بنابراین، می‌توان گفت این که دادگاه داخلی چه رویکردی را اتخاذ می‌کند بستگی به تفسیر محاکم داخلی از حقوق بین‌المللی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

به موجب یک قاعده اساسی در حقوق بین‌المللی، دولت‌ها باید تعهدات خود را - منصرف از منشأ آن با حسن نیت انجام دهند. به موجب بند ۲ ماده ۲ منشور ملل متحد «کلیه اعضا به منظور تضمین حقوق و مزایای ناشی از عضویت، تعهداتی را که به موجب این منشور پذیرفته‌اند، باید با حسن نیت انجام دهند». از این رو، قاعده اساسی در مورد اجرای قرارهای اقدامات موقتی دیوان بین‌المللی دادگستری اجرای آن‌ها با حسن نیت توسط دولت‌هاست.

افزون بر آن، به موجب بند سوم ماده ۲ منشور، اعضای سازمان باید اختلافات خود را به صورت مسالمت‌آمیز حل و فصل نمایند. از این رو، اجرای قرارهای اقداماتی موقتی دیوان بخشی از تعهد دولت‌ها به حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات است.

بنابر رویه دیوان، به ویژه در پرونده لاگراندر، قرارهای اقدامات موقت دیوان الزام‌آور می‌باشند. از این رو، کشورهای مخاطب این قرارها از نظر حقوقی ملزم به اجرای آن‌ها می‌باشند. اگرچه در این نوشتار گزینه‌ها و راه‌حل‌های متعددی برای اجرای دستورات موقت دیوان مطرح شده است، اما

2. Crawford

3. Federal Republic of Germany et al. v. United States et al., 526 US 111 (1999).

واقعیت آن است که هیچ سازوکار قهری برای وادار کردن کشورها به اجرای دستورات موقت نیست. تنها اجرای قهری در جایی است که شورای امنیت عدم اجرای دستور موقت را تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی بداند و بدین ترتیب به موجب فصل هفتم منشور ملل متحد تصمیم مقتضی را صادر نماید. همچنین باید گفت که چون آرای دیوان قطعی و الزام‌آور هستند پس این تصمیمات موقت نیز باید الزام‌آور باشند زیرا معمولاً برای حفظ آثار است که در مرحله بعدی رسیدگی، قرض می‌شود که حکم به آن‌ها داده می‌شود.

اجرای قرار اقدامات موقتی امری داوطلبانه است، به عبارت دیگر، این امر به اراده دولت‌ها دارد. از این رو، مجاری دیپلماتیک می‌تواند برای تضمین اجرای این قرارها مورد استفاده قرار گیرد. برخی از صاحب‌نظران، تأسیس یک رکن جدید یا اصلاح منشور ملل متحد را پیشنهاد می‌نمایند. پیشنهاد دیگر، این است که از دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد نحوه تفسیر بند ۲ ماده ۹۴ منشور درخواست نظر مشورتی بشود. شاید این پیشنهادی باشد که عملی کردن آن آسان‌تر باشد. مجمع عمومی یا شورای امنیت می‌توانند به موجب بند ۱ ماده ۹۶ از دیوان درخواست نظر مشورتی نمایند. سازوکار فعلی برای اجرای قرارهای اقدامات موقتی دیوان چندان قوی نیست اما می‌تواند به دو طریق تقویت و بهبود پیدا کند. نخست، از طریق الزام دولت‌های مربوطه به گزارش دهی به دیوان و دوم به آیین تسریع در صورت عدم اجرای قرار اقدامات موقتی. در خصوص راه‌حل اول برای تقویت تعهد به گزارش دهی به دیوان، در حال حاضر دو گزینه وجود دارد: نخست اینکه از طرفین پرونده می‌توان درخواست کرد تا در مورد اجرای این قرارهای موقت به دیوان گزارش بدهند (ماده ۷۸ آیین دادرسی دیوان). دیوان اخیراً در خصوص قرار اقدامات موقتی در دعوی نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت از این گزینه استفاده کرده است. دیوان ضمن ارسال نامه‌ای به دولت آمریکا، از آن خواست تا حداکثر ظرف ۴۸ روز اقداماتی را که در راستای اجرای قرار اقدامات موقتی سوم اکتبر ۲۰۱۸ انجام داده است، به دیوان گزارش دهد. اگرچه در ماده ۷۸ مهلت زمانی پیش‌بینی نشده است، اما دیوان به طور منطقی مهلت ۴۸ روزه را مشخص کرده است. افزون بر آن، دیوان در متن قرار اقدامات موقتی خود در ۲۳ ژانویه ۲۰۲۰ دولت میانمار را ملزم می‌نماید تا ظرف چهار ماه از زمان صدور قرار مزبور، گزارشی در مورد کلیه اقدامات اتخاذی به منظور اجرای این قرار به دیوان ارائه نماید و پس از آن هر شش ماه یکبار تا زمان صدور حکم نهایی همواره با ارسال چنین گزارشی دیوان را در جریان اجرای قرار اقدامات موقتی قرار دهد. دوم، دیوان گزارش سالیانه‌ای را در مورد فعالیت‌های خود در اجلاس سالیانه مجمع عمومی سازمان ملل متحد ارائه نماید. دیوان به ندرت ماده ۷۸ آیین دادرسی را اجرا کرده است. با این حال، چنین گزینه‌هایی نمی‌تواند الزامی برای دولت‌های ذریع به اجرای قرار اقدامات موقتی ایجاد کند. در خصوص آیین تسریع در صورت عدم اجرای اقدامات موقتی، این امر مستلزم

اصلاح آیین دادرسی دیوان است. بر طبق ماده ۳۰ اساسنامه، «۱- دیوان باید قواعد اجرای اشتغالات خود را وضع کند. به ویژه، دیوان باید آیین دادرسی خود را وضع نماید». به موجب بند ۲ ماده مزبور، قواعد آیین دادرسی می‌توانند حضور «دستیارانی» را در دیوان یا شعب آن بدون حق رای پیش‌بینی نمایند. بدیهی است که اصلاح قواعد تحت شرایط خاصی می‌تواند انجام شود. قواعد آیین دادرسی نباید مغایر مقررات اساسنامه دیوان باشند و دیوان نمی‌تواند صلاحیت جدیدی برای خود تعریف کند. بنابراین، امر نیز مستلزم بازنگری در اساسنامه است. متأسفانه، رویه فعلی دولت‌ها ما را به این نتیجه می‌رساند که عدم اجرای قرارهای اقدامات موقتی دیوان به یک قاعده تبدیل شده است. به تعبیر قاضی اودا «عدم اجرای مکرر احکام یا قرارهای دیوان توسط طرف‌ها ناگزیر به شأن و اعتبار دیوان لطمه می‌زند و تردیدهایی را در مورد نقش قضایی که دیوان باید در جامعه بین‌المللی ایفاء کند، ایجاد می‌نماید».

منابع

- خرم پی، ارسلان. (۱۳۸۸). رابطه شورای امنیت و دیوان بین‌المللی دادگستری با تأکید بر موضوع استفاده از زور در حقوق بین‌الملل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.

- محبی، محسن و بذار، وحید. (۱۳۹۹). مراجعه به شورای امنیت سازمان ملل متحد برای اجرای آراء دیوان بین‌المللی دادگستری. پژوهشنامه ایرانی سیاست بین‌الملل، ۸(۲)، ۲۹۲-۲۷۳.

https://irlip.um.ac.ir/article_30414.html

- نجفی اسفاد، مرتضی و هادی، مهدی. (۱۳۸۴). ضمانت اجرایی آرای دیوان بین‌المللی دادگستری. نامه مفید، ۹(۵۲)، ۴۸-۲۵.

https://law.mofidu.ac.ir/article_46816.html

- Al-Qahtani, MM. (2002). The role of the International Court of Justice in the enforcement of its judicial decisions. *Leiden Journal of International Law*, 15(4), 781 – 804.

https://journals.scholarsportal.info/details/09221565/v15i0004/781_troticteojd.xml&sub=all

- Arbour, JM. (1975). Quelques réflexions sur les mesures conservatoires indiquées par la Cour internationale de Justice. *Les Cahiers de droit*, 16(3), 531-573.

<https://www.erudit.org/fr/revues/cd1/1975-v16-n3-cd3728/042036ar.pdf>

- Anglo-Iranian Oil Company. (1993). Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/91>

- Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey)- Request for the Indication of Interim Measures of Protection. (1976). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/62/provisional-measures>

- Anglo-Iranian Oil Company (United Kingdom v. Iran), Interim measures, ICJ Reports. (1951). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/16#:~:text=By%20an%20Order%20of%205,had%20ceased%20to%20be%20operative>

- Application of the International Convention It the Elimination of all Forms of Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation), Provisional Measures. (2008). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/140>

- Application of the Genocide Convention (Provisional Measures). (1993). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/91>

- Armed Activities It the Territory of the Congo, New (Democratic Republic of the Congo, New v. Uganda). (2005). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/116>

- Avena and Other Mexican Nationals (Mexico v. United States of America). (2003). *International Court of Justice*.

<https://www.icj-cij.org/case/128>

- Ben Hammadi, Y. (2001). La question du caractère obligatoire des mesures conservatoires devant la Cour Internationale de Justice – L'arrêt LaGrand (Allemagne c. États-Unis d'Amérique) du 27 juin 2001. *Revue québécoise de droit international*, 14(2), 81 – 53.

https://www.sqdi.org/wp-content/uploads/14.2_-_hammadi.pdf

- Benvenisti, E. (1994). Judges and foreign affairs: A comment on the Institut de droit international's resolution on the activities of national courts and the international relations of their State. *European Journal of International Law*, 5(1), 126 – 155.

<https://academic.oup.com/book/3116/chapter-abstract/143946507?redirectedFrom=fulltext>

- Bernhard, Kempen and Zan, He. (2009). *The Practice of the International Court of Justice on Provisional Measures: The Recent Development*. Cambridge University Press
- Brown, Ch. (2007). *A Common Law of International Adjudication*. Oxford University Press, Oxford.
- Brown, C. (2014). *Inherent powers in international adjudication*. In: Romano C et al. (eds) *The Oxford Handbook of International Adjudication*. Oxford University Press, Oxford.
- Brownlie, I. (1994). *The Decisions of Political Organs of the United Nations and the Rule of Law*. Essays in Honour of Wang Tieya.
- Cassese, A. (2012). *Towards a moderate Monism: Could international rules eventually acquire the force to invalidate inconsistent national laws?*. Oxford University Press, Oxford.
- Cowling, M. (2005). The relationship between the Security Council and the General Assembly with particular reference to the ICJ Advisory Opinion on the 'Israeli Wall' Case. *South African Yearbook of International Law*, 30(1), 1 – 60. <https://journals.co.za/doi/abs/10.10520/EJC100024>
- Crawford, J. (2013). *Crawford, James, "Chance, Order, Change: The Course Of International Law General Course On Public International Law*. Collected Courses of the Hague Academy of International Law.
- Del Mar, K. (2013). The effect of framing international legal norms as rules or exceptions: State immunity from civil jurisdiction. *International Community Law Review*, 15, 143 – 170. <https://books.google.com/books?id=zzHLDwAAQBAJ&pg=PA487&lpg=PA487&dq=Del+Mar,+K.+2013>
- Fitzmaurice, G. (1958). *The Law and Procedure of the International Court of Justice*. British Yearbook of International Law.
- Fisheries Jurisdiction case, ICJ Reports. (1972). <https://www.icj-cij.org/case/55>
- Gray, C. (2008). *International law and the use of force*. 3rd edn. Oxford University Press, Oxford
- Guggenheim, P. (1932). *Les mesures conservatoires dans la procédure arbitrale et judiciaire*. Recueil des Cours.
- Guggenheim, P. (1932). *Les mesures conservatoires dans la procédure arbitrale et judiciaire*. Collected Courses of the Hague Academy of International Law.
- Herdegen, I. (1994). The Constitutionalisation of the UN Security System. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 32(3), 242 – 262. <https://www.jstor.org/stable/26567178>
- ICJ. (1993). Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Provisional Measures, Order of 13 September 1993. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/91>
- ICJ. (1999). LaGrand case (Germany v. United States of America), Request for the Indication of Provisional Measures, Order of 3 March 1999. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/104>
- ICJ. (2005). Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment of 19 December 2005. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/116#:~:text=The%20Court%20also%20found%20that,the%20principle%20of%20non%2Dintervention>
- ICJ. (1962). Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand) (Cambodia v. Thailand). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/151>

- ICJ. (2011). Certain Activities Carried Out by Nicaragua in the Border Area (Costa Rica v. Nicaragua), Provisional Measures, Order of 8 March 2011. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/150>
- ICJ. (2014). Questions relating to the Seizure and Detention of Certain Documents and Data (Timor Leste v. Australia). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/156>
- ICJ. (2016). Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/163>
- ICJ. (1997). Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary v. Slovakia). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/92>
- Jennings, R. (1987). The judicial enforcement of international obligations. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, (47), 3 – 16. https://www.zaoerv.de/47_1987/47_1987_1_a_3_16.pdf
- Kamto, M. (2007). Considerations actuelles sur l'inexécution des décisions de la Cour Internationale de Justice. *Law of the Sea, Environmental Law and Settlement of Disputes*, 215 – 233. <https://doi.org/10.1163/ej.9789004161566.i-1188.72>
- Kovács, P. (2021). *Interim Measures in the Practice of the International Court of Justice and the International Criminal Court*. in Fulvio Maria Palombino, Roberto Virzo, Giovanni Zarra (ed.). Provisional Measures Issued by International Courts and Tribunals, Springer.
- Kritsiotis, D. (2012). *International law and the relatives of enforcement*. In: Crawford J, Koskeniemi M (eds). The Cambridge companion to international law Cambridge University Press. Cambridge.
- Lauterpacht, H. (1958). *The Development of International Law by the International Court*. Stevens & Sons, London.
- Lando, M. (2017). Compliance with provisional measures indicated by the International Court of Justice. *Journal of International Dispute Settlement*, 8(1), 22– 55. <https://doi.org/10.1093/jnlids/idv029>
- LaGrand (Germany) v United States of America), Judgment, ICJ Reports. (2001). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/104/judgments>
- LaGrand (Germany v. United States of America), Provisional Measures, ICJ Reports. (1999). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/104>
- Legality of the threat or use of nuclear weapons (Advisory opinion), ICJ Reports. (1996). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/95>
- Mendelson, M. (2004). *State responsibility for breach of interim protection orders of the International Court of Justice*. Hart, Oxford.
- Merrills, J.G. (1995). Interim Measures of Protection in the recent jurisprudence of the International Court of Justice. *International and Comparative Law Review*, 44(1), 90 – 146. <https://doi.org/10.1093/iclqaj/44.1.90>
- Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Jurisdiction and Admissibility) case, ICJ Rep. (1984). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/70>
- Nuclear Tests case, ICJ Reports. (1973). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/58>
- Naldi, G.J. (2002). International Court of Justice declares provisional measures of protection binding. *The Law Quarterly Review*, 18(95), 91 – 115. https://www.ghazavat.org/article_216274.html?lang=en

- O'Connell, M.E. (2008). *The power and purpose of international law*. Oxford University Press, Oxford.
- Reisman, M. (1993). The Constitutional Crisis in the United Nations. *The American Journal of International Law*, 87(1), 83 – 100.
<https://www.jstor.org/stable/2203853>
- Rosenne, S. (2006). *The Law and Practice of the International Court, 1920–2005*. Martinus Nijhoff, The Hague.
- Rolin, H. (1954). Observations des membres de la vingt-deuxième Commission en réponse à la circulaire de Max Huber du 18 juillet 1952. *Annuaire de l'Institut de Droit International*, 45(1), 275 – 386.
https://books.google.com/books/about/Annuaire_de_l_Institut_de_droit_internat.html?id=rUxLAAAAMAAJ
- Roscini, M. (2007). Threats of armed forces and contemporary international law. *Netherlands International Law Review*, 54(2), 229-277.
<https://doi.org/10.1017/S0165070X0700229X>
- Schwebel, S.M. (1994). *Justice in International Law*. Grotius, Cambridge.
- Sztucki, J. (1983). *Interim measures in The Hague Court: An attempt at a scrutiny*. 1st edn. Kluwer Law and Taxation. Deventer.
- Schachter, O. (1982). International Law in theory and in practice: General Course in Public International Law. *Recueil des Cours*, 20(2), 178 – 179.
<https://doi.org/10.1017/S0731126500007708>
- Separate Opinion of Vice President Weeramantry in Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Provisional Measures, Order of 13 September 1993. (1993). ICJ Rep 325. *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/91/provisional-measures>.
- Thirlway, H. (2012). Article 30. In: Zimmermann A et al. (eds) *The Statute of the International Court of Justice – A Commentary*. Oxford University Press, Oxford
- United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States of America v. Iran). (1979). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/64/judgments>
- U.S. Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States v. Iran), judgment, ICJ Reports. (1980). *International Court of Justice*. <https://www.icj-cij.org/case/64>
- Vienna Convention on Consular Relations (Paraguay v. United States of America), Provisional Measures, ICJ, Reports 1998. (1998). *International Court of Justice*.
<https://www.icj-cij.org/case/99>
- Vázquez, C.M. (2008). Less than zero?. *American Journal of International Law*, 102(3), 563 – 574.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1324310
- Vera Gowlland, Debbas. (1988). The Relationship between the International Court. *Journal of Armed Conflict Law*, 3(1), 97 – 119.
<https://www.jstor.org/stable/44508726>
- Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2), UN Doc A/CN.4/SER. A/1991/Add.1 (Part 2), 29 April– 19 July 1991, p. 56. Yearbook of the ILC 1991, vol. II (2),- Yearbook of the ILC. (1991). UN Doc A/CN.4/SER.A/1991/Add.1 (Part 2).
https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1991_v2_p2.pdf
- Zimmermann, A; Tomuschat, C; Oellers-Frahm, K; Tams, C.J. (2012). *The Statute of the International Court of Justice: A Commentary*. 2nd Edition. Oxford University Press, Oxford.

